

KIŞ LASTİĞİ **VE** **SIKÇA SORULAN SORULAR**

ALPAY LÖK
MAK.Y.MÜH

6 KASIM 2006

kışlastiği.com

www.kislastigi.com
www.wintertyreturkey.com

SORU: BİR LASTİĞİN KIŞ LASTİĞİ OLUP OLMADIĞI NASIL ANLAŞILIR?

Kış lastiği ile ilgili RMA (Rubber Manufacturers Association) ve ASTM şartlarını sağlayan lastikler yukardaki sembolü kullanabilirler.

“Bu sembolü taşıyan lastikler Kış Lastiğidir” diyebiliriz.

SORU: KIŞ LASTİĞİNİN YAZ LASTİĞİNDEN FARKI NEDİR?

Yaz lastiklerinin malzemesi 7 °C’ın altındaki sıcaklıklarda sertleştiği için yola tutunması azalmaktadır. Kış lastiklerinin ise ,özel profillerinin yanı sıra, üretildikleri Silica esaslı malzeme daha yumuşaktır ve 7 °C’ın altındaki soğuk hava şartlarında kuru asfalt , kar ve buzda tutunmayı artırmaktadır.

SORU: KAR LASTİĞİ NEDİR?

“Kar Lastiği” diye adlandırılan lastik FREN özelliğinin yanında ÇEKİŞ özelliği de artırılmış Kış Lastiği ’dir. RMA (Rubber Manufacturers Association)’un tanımlamasına ve ASTM ’nin test metoduna göre kış şartlarını temsil eden kaygan bir yolda yapılan çekiş kuvveti testinde “referans lastiğin” çekiş kuvvetinden en az %10 daha fazla çekiş kuvveti sağlayan lastikler Kış Lastiği sembolünün yanında M+S veya M S veya M/S işaretleri taşıyabilmektedirler. Aşağıdaki sembollerini birarada taşıyan lastiklere “ **M+S Kış Lastiği** “ veya “Kar Lastiği” diyebiliriz:

M+S

SORU: **M+S** “DÖRT MEVSİM LASTİKLERİ” KIŞ LASTİĞİ SAYILIR MI ?

“Dört Mevsim Lastiği “ olarak da bilinen **M+S** lastikleri (M = Mud = Çamur S = Snow = Kar) ancak Kış Lastiği sembolünü taşıyorsa **M+S Kış Lastiği** olarak değerlendirilebilir.

Kış lastiği sembolünü taşımayan **M+S** lastiklerinin kar üzerinde fren mesafelerinin yaz lastiklerinden daha kısa , ancak kış lastiklerinden daha uzun olduğu saptanmıştır.

“Kış Lastiği” sembolünü taşımayan **M+S “Dört Mevsim Lastikleri”** nin kışın iyi bir Kış Lastiği , yazın da iyi bir Yaz Lastiği olamayacağı mutlaka bilinmelidir.

**SORU: KAR YAĞMIYORSA KAR LASTİĞİNE NEDEN İHTİYAÇ OLSUN?
KAR YAĞINCA YAZ LASTİKLERİNE ZİNCİR TAKARIM. YANLIŞ MI?**

RİSK YÖNETİMİ AÇISINDAN YANLIŞ !

***Kış Lastiği Risk Yönetimi , Kar Zinciri Kriz Yönetimi dir.
Ne kadar çok Risk Yönetimi , o kadar az Kriz Yönetimi.***

Kış Lastiği , kışın kar yağsın yağmasın düşük sıcaklıklarda aracın yola tutunmasını artırmakta , aşırı buzlanma olmadığı sürece aracın kar üzerinde gitmesine ve durmasına olanak vermektedir. Özellikle kuru yoldan kaygan yollara (Köprü ve Viyadük üstünde buzlanma veya siyah buz vs) ani girişlerde aracı yolda tutabilmektedir. Yani Kış Lastiği riskleri azaltmaktadır.

Yaz Lastiği ise aynı şartlarda ve özellikle ani zemin değişikliklerinde aracı yolda tutamamaktadır. Kış Lastiğine göre çok daha erken ve sık kar zinciri takma ihtiyacı duymakta ,zincir takıldığıında yavaş gitmek ve kuru zeminde ise çıkarılmak zorundadır.

SORU: KIŞ LASTİĞİNİN SADECE ÇEKİŞİN OLDUĞU TEKERLEKLERE TAKILMASI YETERLİ MİDİR ?

HAYIR !

Kış lastikleri dört tekerleğe de takılmalıdır , çünkü aracın en kısa mesafede durması hareket edebilmesinden daha önemlidir. İyi bir fren performansı ve kararlılık için 4 tekerlekte de Kış Lastiği şarttır.

SORU: KARAYOLLARI TRAFİK KANUNUNDA “KIŞ LASTİĞİ ”TANIMI VAR MIDİR?

HAYIR !

Karayolları Trafik Kanunu’nda “Kış Lastiği” yer almamaktadır, ancak 30.maddede yeralan ;

“Araçların, esasları yönetmelikte belirtilen şekilde ve tarzda teknik şartlara uygun durumda bulundurulması zorunludur”

cümlesi ilgili Yönetmelikte yeterli bilgi olmadığı için Trafik Polisi ve Trafik Jandarmasına;

“kışın bazı kaygan yollarda kış lastiği yeterlidir,zincir istenmeyebilir ” şeklinde yorum yapma sorumluluğu yüklemektedir.

SORU: HANGİ RESMİ VEYA ÖZEL ARAÇLAR ÖNCELİKLE KIŞ LASTİĞİ TAKMALIDIR?

Kışın sıcaklığın 7 °C'ın altında geçtiği yerlerde Ambulans ,İtfaiye, Belediye araçları, Polis ,Jandarma, Okul servisi, Taksi gibi görev araçlarına ve tabii ki Şehir içi- ve Şehirlerarası Yolcu Otobüslerine kar yağmadan , yollar buz tutmadan , henüz kışın başında iken Kış Lastiği takılmalıdır.

SORU: KIŞ LASTİĞİ TAKILI ARAÇLARIN KAR ZİNCİRİ BULUNDURMALARI GEREKLİ MİDİR ?

EVET ! ZORUNLUDUR !

Karayolu Trafik Kanunu ve ilgili Karayolu Trafik Yönetmeliği gereği Karlı ve buzlu yollarda “bir takım Kar Zinciri bulundurulması” zorunludur. Bu zorunluluk Yaz veya Kış Lastiği takmış tüm araçlar için geçerlidir.

SORU: KIŞ LASTİĞİ TAKILI BİR ARACA ZİNCİR TAKILIR MI? TAKILIRSA HANGİ DURUMLARDA TAKILMALIDIR?

TAKILABİLİR!

- 1) Trafik yetkililerinin talebi durumunda,
- 2) Kış lastiğinin yetersiz kaldığı karlı veya buzlu yollarda özellikle yokuş aşağı inişlerde aşağıdaki deneme yapıldığında sonuç olumsuzsa;
 - aracın hızı ve vitesi o şekilde seçilmelidir ki, gaz pedalı bırakıldığında araç blokajsız yavaşlamalı, gaza basıldığında patinajsız hızlanmalıdır.
- 3) Aracın hızının düşürülmesine karşın aşağıdaki durumlar devam ediyorsa;
 - Fren sırasında ABS'nin ,
 - Gaza basıldığında ASR'nin ve
 - Dönemeçlerde ESP'in kendiliğinden çok sık devreye girmesi sınır değerlere de çok sık ulaşıldığı anlamına gelir.

Tehlikeli durum oluşmadan araç üreticisinin tanımladığı tekerleklere kar zinciri takılmalıdır.

SORU: ABS / ASR / ESP OLAN ARAÇLAR KIŞ LASTİĞİ TAKMALI MIDIR?

EVET !

ABS fren , ASR de çekiş güvenliğini arttıran teknik üstünlüklerdir, ancak ABS/ASR fizik kurallarını ,yani tekerlekle yol arasındaki sürtünme katsayısını, değiştiremez, kötü lastiklerle buzda fren mesafesini kısaltamaz. ESP de hareket sırasında sürücünün istediği hareket çizgisinden çıkma eğilimi gösteren aracı, sürücünün istemi dışında, frenleri tek tek kullanarak, aracın tekrar sürücünün istediği hareket çizgisine girmesini sağlayan kararlılığı artıran bir sistemdir. Yukarda sayılan tüm Elektronik Güvenlik ve Çekiş Sistemlerinin başarısı ve doğru çalışabilmeleri için lastiklerin yola iyi tutunmaları şarttır. Kışın bu araçlar da Kış Lastiği kullanmalıdır.

SORU: 4X4 ARAÇLARIN KIŞ LASTİĞİ TAKMASINA GEREK VAR MIDIR?

EVET!

Yaz lastikleriyle donatılmış dört tekerden çekişli (4x4) bir araç rahatlıkla kalkış yapabilmekte ve kısa sürede yüksek hızlara çıkabilmektedir, fakat fren sırasında durma mesafesi aşırı uzamaktadır yani ;

“gittiği gibi duramamaktadır”.

Bunun çok basit bir nedeni vardır :

Fren sırasında tüm araçlar dört tekerlekten fren yapmaktadır , yani araçlar eşittir.

Yaz lastiği ile kar veya buz üzerinde araç kullanmak isteyen (özellikle 4x4) araç sahiplerine (Kış Lastiği veya zincir takmak dışında) tavsiyemiz bundan vazgeçmeleri , kendilerinin ve başkalarının can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmamalarıdır.

SORU: NEDEN DÖRT TEKERDEN ÇEKİŞLİ VE ELEKTRONİK GÜVENLİK DONANIMLARINA SAHİP ARAÇLARIN İKİ TEKERDEN ÇEKİŞLİ ARAÇLARA GÖRE DAHA ÇOK KIŞ LASTİĞİ İHTİYACI VARDIR?

Çünkü dört tekerden çekişli ve elektronik güvenlik donanımlarına sahip araçlar, iki tekerden çekişli araçlara göre çok daha çabuk hızlanabilmekte , daha yüksek hızlara ve fiziksel sınırlara ulaşabilmekte, ancak fren sırasında tüm araçlar eşit durumda oldukları için *“gittikleri gibi”* duramamaktadırlar.

SORU: KIŞ LASTİĞİ TAKILI 4x4 ARAÇLARIN KAR ZİNCİRİ BULUNDURMALARI GEREKLİ MİDİR ?

EVET ! ZORUNLUDUR !

Karayolu Trafik Kanunu ve ilgili Karayolu Trafik Yönetmeliği gereği

Karlı ve buzlu yollarda *“bir takım Kar Zinciri bulundurulması”* zorunludur.

Bu zorunluluk Yaz veya Kış Lastiği takmış , 4x4'ler dahil, tüm araçlar için geçerlidir.

SORU: YAZ LASTİĞİ TAKILI 4X4 ABS/ASR VE ESP'Lİ BİR ARAÇ , KİŞ LASTİĞİ TAKILI ÖNDEN ÇEKİŞLİ VE ABS'Lİ BAŞKA BİR ARAÇ KARLI BİR YOLDA KARŞILAŞTIRILDIĞINDA HANGİ ARAÇ DAHA GÜVENLİDİR?

FREN AÇISINDAN KİŞ LASTİKLİ ÖNDEN ÇEKİŞLİ ARAÇ !

Kış Lastikleriyle donatılmış önden çekişli bir aracın Yaz lastikleriyle donatılmış dört tekerden çekişli 4x4 bir araca göre daha güvenli olduğunu herhalde pek azımız biliyordur.

Bunun çok basit bir nedeni vardır :

Fren sırasında bütün araçlar dört tekerden fren yaptıkları için eşittirler.

Yaz lastikleriyle donatılmış 4x4 bir araç “gittiği gibi duramamaktadır” yani fren sırasında fren mesafesi aşırı uzamaktadır. Öte yandan dört tekeri de Kış lastikleriyle donatılmış tek dingilden çekişli bir araç “gittiğinden daha iyi” durabilmektedir.

SORU: TÜRKİYE'DE YAZ - KİŞ LASTİĞİ KARŞILAŞTIRMASI YAPILDI MI?

EVET ! Üç kez.

4 Mart 2005'de **FRENTEKNİK Test Laboratuvarı** ve **OLTAŞ / CONTINENTAL** tarafından ABS test pisti üzerinde (k=0.2 kara yakın sürtünme katsayısı) 80 km/h hızda yapılan karşılaştırma testinde:

kış lastikleri ile 65 m

yaz lastikleri ile 80 m fren mesafesi ölçülmüştür.

25 Ocak 2006'da **İETT** , **kışlastiği.com** ve **FRENTEKNİK Test Laboratuvarı** tarafından karlı zemin üzerinde **İETT** 'ye ait **MAN** belediye otobüsleriyle 50 km/h hızda yapılan karşılaştırma testinde:

kış lastikleri ile 43 m

yaz lastikleri ile 63 m fren mesafesi ölçülmüştür.

31 Mart 2006'da **GOOD YEAR**, **kışlastiği.com** , **HED AKADEMİ** ve

FRENTEKNİK Test Laboratuvarı işbirliği ile yapılan **OKUL SERVİSLERİ İÇİN KİŞ LASTİĞİ - YAZ LASTİĞİ KARŞILAŞTIRMASI** 60 km/h hızda yapılan karşılaştırma testinde:

Yaz lastikleri ile 67 m

Kış lastikleri ile 38 m

Önde Yaz , arkada Kış Lastikleri ile 52 m

fren mesafesi ölçülmüştür.

SORU: LASTİĞİN “YÜK SINIFI” NEDİR ?

Bir lastiğin taşıyabileceği yükü (kg) gösterir.

YÜK SINIFI (YS) TABLOSU				LOAD INDEX (L I)									
YS / kg	YS / kg	YS / kg	YS / kg	YS / kg	YS / kg	YS / kg	YS / kg						
50	190	61	257	72	355	83	487	94	670	105	925	116	1250
51	195	62	265	73	365	84	500	95	690	106	950	117	1285
52	200	63	272	74	375	85	515	96	710	107	975	118	1320
53	206	64	280	75	387	86	530	97	730	108	1000	119	1360
54	212	65	290	76	400	87	545	98	750	109	1030	120	1400
55	218	66	300	77	412	88	560	99	775	110	1060		
56	224	67	307	78	425	89	580	100	800	111	1090		
57	230	68	315	79	437	90	600	101	825	112	1120		
58	236	69	325	80	450	91	615	102	850	113	1150		
59	243	70	335	81	462	92	630	103	875	114	1180		
60	250	71	345	82	475	93	650	104	900	115	1215		

Araç üreticisi çeşitli emniyet faktörlerini de gözönüne alarak ürettiği araca takılacak lastiklerin “Yük Sınıfı” nı belirler. Bir araca sonradan Standart Lastiğin “Yük Sınıfı” nın altında lastik takılamaz.

SORU: KIŞ LASTİKLERİNİN YOLA DAHA İYİ TUTUNMALARI İÇİN HAVA BASINÇLARINI DÜŞÜRMEK DOĞRU MUDUR?

KESİNLİKLE YANLIŞ!

Kış ve Yaz lastiklerinin hava basınçları “kesinlikle” Lastik ve Araç üreticisinin verdiği değerler olmalıdır. Öte yandan düşük basınç durumunda sanıldığı gibi yola tutunma artmamakta, lastiğin yola tutunmayı artıran profilleri yetersiz basınçtan dolayı işlevsiz kalmaktadır. Genel inanın tersine hava basıncının istenen değerden 0.1 - 0.2 bar daha yüksek basılması Kış Lastiğinin tutunmasını artırdığı saptanmıştır. En son olarak, lastik basıncının düşürülmesinin aracın dönemeç kararlılığını olumsuz etkilemenin yanında “yuvarlanma direnci”ni ve dolayısıyla yakıt tüketimini de yükselttiği unutulmamalıdır.

SORU: LASTİĞİN “HIZ SINIFI” NEDİR ?

Bir lastiğin kullanılabileceği en yüksek hızı (km/h) gösterir.

Hız sınıfı (Speed Index – SI)	N	P	Q	R	S	T	U	H	V	W	Y	ZR
İzin verilen hız (km/h)	140	150	160	170	180	190	200	210	240	270	300	>240

Almanya dışında Karayolları ve Otoyollar üzerinde izin verilen en yüksek hız 130km/h olmasına karşın , üretilen araçların üzerinde bu hızın çok üzerinde hızlara izin verebilecek lastikler kullanılmaktadır. Araç üreticisi çeşitli emniyet faktörlerini de gözönüne alarak ürettiği aracın üzerindeki lastiklerin “ Hız Sınıfı” nı belirler.

Bir araca sonradan Standart Yaz Lastiğinin “Hız Sınıfı” nın altında ;

- Yaz Lastiği takılamaz,
- Kış Lastiği takılabilir , ancak bu durumda, kilometre göstergesine yapıştırılacak bir çıkartma ile Sürücü uyarılmalıdır.

SORU: KIŞ LASTİĞİ TAKARKEN YAZ LASTİĞİNDEN FARKLI (ÖLÇÜ, HIZ VE YÜK SINIFI) BİR LASTİK TAKILABİLİR Mİ?

Araç üreticisinin önerdiği ve standart yaz lastiğinin özelliklerine sahip Kış Lastiği takılmalıdır. Ancak üretici tarafından tavsiye verilmemişse ;

- Çapı aynı ancak genişliği daha az olan kış lastikleri kullanılabilir.
- Yük Sınıfı kesinlikle aynı olmalıdır.
- Hız sınırı daha düşük bir Kış Lastiği kullanılacaksa , Kış Lastiğinin bu düşük hız sınırından dolayı ,sürücü kilometre göstergesine yapıştırılacak bir çıkartma ile uyarılmalıdır.

SORU: KIŞ LASTİKLERİ NASIL SAKLANMALIDIR ?

Kış lastikleri 15 - 20 °C sıcaklıkta karanlık , kuru ve serin bir yerde, radyatör gibi ısı kaynaklarından en az 1m uzaklıkta ve naylon gibi bir torbaya sarılarak depolanmalıdır.

Jantlı ve jantsız olarak depolandığında şunlara dikkat edilmelidir:

- JANTLI : Üst üste ve yatık şekilde depolanmalıdır .
- JANTSIZ : Dikine ve yanyana depolanmalı , deforme olmamaları için lastikler periyodik olarak döndürülmelidir.

SORU: KIŞ LASTİKLERİNİN SAKLANMA ÖMRÜ NE KADARDIR ?

Beş yıldır. Bu süreyi geçen kış lastikleri işlevsel açıdan zayıflamaktadır.

SORU: KIŞ LASTİĞİ SEÇİMİNDE NELERE DİKKAT ETMELİDİR ?

2) Araç üreticisinin önerdiği ;

- Kış lastiği markası ve Tipi
- Ölçü , Yük sınıfı ve Hız Sınıfı takılmalıdır.

Bu bilgiler Kullanıcı El Kitabı veya araç üzerinde bulunmaktadır.
Araçın Yetkili Servisleri de bu konuda bilgi verebilir.

3) Araç üreticisi tarafından Kış lastiği markası ve Tipi önerisi verilmemişse, seçilecek Kış Lastiğinin aracın üzerindeki Standart Yaz Lastiği ile aşağıdaki özellikleri aynı olmalıdır ;

- Ölçü : Genişlik (mm) / Profil (%) X Jant çapı (inç)
- Yük sınıfı : Load Index
- Hız sınıfı : Speed Index

3) Aşağıdaki durumlarda Standart Yaz Lastiği ile farklı özelliklere onay verilebilir:

- Çapı aynı ancak genişliği daha az olan Kış Lastiği kullanılabilir.
- Yük Sınıfı kesinlikle aynı olmalıdır.
- Hız Sınıfı daha düşük bir Kış Lastiği kullanılacaksa sürücü, Kış Lastiğinin bu düşük Hız Sınıfından dolayı , kilometre göstergesine yapıştırılacak bir çıkartma ile uyarılmalıdır.

4) Seçilen Kış Lastiğinin mutlaka;

- Üzerinde “Kış Lastiği” işaretinin olması,
- Üretim Yılı ve Ayının kontrol edilmesi ,
- Garanti şartlarının öğrenilmesi,
- Araçın tüm tekerleklerine takılması gerekir. (4 x 4 x 4 kuralı)

5) Kış Lastiklerinin çeşitli otomobil dergileri veya kuruluşlar tarafından yapılmış testlerdeki sonuçları , fiyatlarının yanında, aşağıdaki önem sırasına göre gözönüne alınmalıdır:

- Kuru yolda fren
- Islak yolda fren
- Karda Fren
- Karda Çekiş

Kış Lastikleri kışın, kardan çok kuru ve ıslak zeminlerde kullanılmaktadır . Sadece kar üzerinde iyi sonuç veren , kuru yolda kötü sonuçlar veren “Kar Lastiği” iyi bir Kış Lastiği olamaz.

En iyi Kış Lastiği ;

- Karda Fren ve Çekiş yönünden yeterli ,
- Kışın Kuru ve ıslak zeminde yazın Yaz Lastiğine en yakın sonuç veren lastiktir.